

Konference u příležitosti 200. výročí narození V. I. Dala

Dne 30. října 2001 uspořádala katedra ruštiny a francouzštiny Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni jednodenní odborný seminář na téma *Русистика в современных условиях* věnovaný 200. výročí narození významného představitele ruské lexikografie Vladimíra Ivanoviče Dala (*10.11.1801 – †22.9.1872).

Pracovní zasedání zahájila vedoucí pořádacího pracoviště PhDr. E. Vyčichlová, CSc. Přivítala všechny shromážděné a seznámila je s celodenním programem.

Nejprve bylo vyslechnuto osm příspěvků, které se týkaly problematiky fungování mluvnického systému současné ruštiny a jeho didaktické aplikaci. Jako první vystoupila **E. Zelenická** (Nitra). V referátě *О коммуникативно-прагматическом аспекте общения* analyzovala konkrétní případy využití tohoto aspektu při výuce posluchačů, kteří po absolvování bakalářského studia budou působit jako překladatelé v oblasti obchodu a cestovního ruchu. Přítomně mj. seznámila s nedávno vydaným učebním textem, který byl sestaven na základě popisovaného principu (Э. Зеленицка, Е. А. Правда: *Российские и словацкие реалии. Учебное пособие для занятий по русскому языку*. Univerzita Konstantína Filozofa, Nitra 2001, 156 s.). **B. Burešová** (Plzeň) ve svém vystoupení *Европейскé jazykové portfolio ve výuce ruštiny* vysvětlila přítomným tento termín a způsob jeho aplikace v České republice pro žáky ve věku 11–15 let. Při jeho uplatňování jsou preferovány následující dovednosti: poslech, čtení, komunikace, psaní. **V. Severa** (Ostrava) v pojednání nazvaném *Влив чизих јазыку на вјуку руштинy* se podělil s přítomnými s novými interferenčními jevy, k nimž dochází u studentů-neruštinářů při počátečním stadiu výuky ruštiny pod vlivem již osvojených některých ze západoevropských jazyků, především němčiny nebo angličtiny. Nezanedbatelnou část současné ruské slovní zásoby představují abreviatury. Jednotlivé způsoby jejich tvoření rozebrala ve svém příspěvku *Компоненты сложносокращенных слов в современном русском языке* **M. Vágnerová** (České Budějovice). **E. Vyčichlová** (Plzeň) v referátě *О нетрадиционном подходе к русской грамматике* se zmínila o komunikativním přístupu při studiu mluvnické stavby ruského jazyka, který se objevil ve druhé polovině 20. století a který nahradil doposud uplatňované formální hledisko. Na počátku nového století se však ukazuje, že při praktickém studiu jazykového systému nutno vycházet z tradičního, formálního principu a současně uplatňovat princip komunikativní. Jednotlivé významy slova „звезда“ v lyrické poezii V. Solovjova vyložila ve svém pojednání *Лексикосемантический анализ слова „звезда“* **S. Koryčánková** (Brno).

Následovaly čtyři příspěvky, které se týkaly druhého tematického okruhu. Autoři v nich přiblížili osobnost a dílo V. I. Dala. Blok referátů byl zahájen vystoupením **A. Brandnera** (Brno) *В. И. Даль и русская диалектология*, v němž byl jubilující ruský lexikograf představen jako jazykovědný teoretik, který ve své době se pokusil o klasifikaci ruských dialektů. Jako lexikograf se V. I. Dal proslavil vydáním výkladového slovníku (1863–1866), na němž pracoval více než 50 let. Slovník zachycuje slovní zásobu poloviny 19. století. Významné místo v něm zaujímá frazeologie, přísloví, pořekadla a srovnání. Touto problematikou se zabývala **M. Tichá** (Plzeň)

v pojednání *Odras reality v ruských příslovích V. I. Dala*. Ve svém výzkumu se zaměřila na přísloví, která zahrnují slova označující živočichy, přičemž si všimla frekvence jejich výskytu. Systém slovo tvorby v pojetí V. I. Dala přiblížila přítomným **J. Svobodová** (Plzeň) ve svém vystoupení *Система русского словообразования и словотворчество в понимании В. И. Даля*. O přínosu V. I. Dala do studia dějin spisovné ruštiny se zmínila **M. Rykovská** (Plzeň) v příspěvku *Взгляды В. И. Даля на развитие русского литературного языка*.

Pracovní zasedání bylo uzavřeno diskusí k předneseným referátům. Referáty budou příčiněm pracovníků katedry vydány v samostatném sborníku.

V pozdních odpoledních hodinách byla pro účastníky konference uspořádána exkurze do světoznámého plzeňského pivovaru Prazdroj.

Uspořádaný seminář byl vhodnou připomínkou životního výročí významného ruského lexikografa a současně příležitostí vyjádřit se k aktuálním otázkám současné jazykovědné rusistiky a jejich aplikací v praxi.

Aleš Brandner

Jazykovědná rusistika na počátku nového tisíciletí

Dne 27. listopadu 2001 uspořádal seminář východoslovanských jazyků Ústavu slavistiky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně u příležitosti nedožitých 80. narozenin předního českého rusisty a slavisty, dlouholetého profesora brněnské univerzity PhDr. Romana M r á z k a, CSc., jednodenní konferenci s mezinárodní účastí na téma *Jazykovědná rusistika na počátku nového tisíciletí*.

Jednání zahájil předseda Českého komitétu slavistů a vedoucí Ústavu slavistiky FF MU prof. PhDr. I. P o s p í š i l, DrSc. Přivítal přítomné a v úvodním slově zdůraznil jubilatův odborný přínos v rozvoji české rusistiky a slavistiky. Vedení fakulty zastupoval její proděkan prof. PhDr. J. Z o u h a r, CSc. Po krátkém proslouva předal vdově po zesnulém jubilatovi dopis od děkana fakulty, v němž je zhodnocena jeho společenská a zejména vědecká činnost v rámci brněnské univerzity. Zahájení konference se též zúčastnili zástupci Generálního konzulátu Ruské federace v Brně v čele s vicekonzulem D. G r i š ě n k e m. Vedoucí semináře východoslovanských jazyků doc. PhDr. A. B r a n d n e r, CSc., přiblížil shromážděným kolegům důležitá životopisná data zesnulého jubilanta a současně vyzdvihl jeho nesporný podíl na rozvoji oboru.

Následovaly čtyři úvodní příspěvky. Hlavní referát **S. Žaži** (Brno) se vztahoval k vytčenému tématu konference; byly v něm zdůrazněny badatelské oblasti, které stojí před jazykovědnou rusistikou na počátku nového tisíciletí. V dalším vystoupení **J. Svetlíka** (Bratislava) bylo připomenuto, že studium ruštiny jako cizího jazyka v porovnání s mateřským jazykem bylo i nadále bude aktuální záležitostí. V příspěvku **H. Myronovové** (Brno) bylo poukázáno na jeden z nových badatelských trendů v jazykovědě – na výzkum jazyka v kontextu s kulturním dědictvím národa. Ruština